

szerkesztett lap, pl. a „Falukultúra”, hetenként hozna könyvismertetéseket s azután az ismertetett könyvekből eladási célra küldene az egyes gazdaköröknek, megvagyok róla győződve, hogy az eredmény nem maradna el. A könyvrovat szerkesztőjének természetesen ismernie kellene a falusi olvasók szükségleteit és ízlését, mert ha az olvasók nem azt kapnák amit vártak, könnyen megbukhatna az egész mozgalom.

Szeretnénk, ha cikkünk felhívna e tervre azok figyelmét, akiknek egy ilyen vállalkozás megvalósítása módjukban áll.

*

Szeretnénk, ha ez a tanulmány másokat is munkára készítene és a „falukultúra” rovata állandóan hozná a különböző falvak ismertetését. Fontos volna ez azért, mert ez az az út, mely a kölcsönös ismertetéshez vezet: akit pedig igazán ismerünk, azt könnyen megszerethetjük. Ilyen utakon talán eljuthatnánk a falu és a város közeledésének az unalmasságig ismételt problémájához, mely soha sem volt aktuálisabb mint épen ma.

A közöny, a szegénység és zsugoriság szövetsége

Nálunk, a volt Vajdaság területén már szinte közmondássá vált az, hogy itt nem lehet indítani semmiféle irodalmi vagy más művészeti, kulturális mozgalmat, mert minden menthetetlenül belefűl a „bácskai közönybe.” Írók, szerkesztők, képzőművészek és a színpad szerelmesei vérfagyasztó történeteket tudnak mesélni a hírhedt közöny megnyilvánulásáról. A közönhöz járul még a szegénység, — a jobb módúnál a zsugoriság és ez a három különböző emberi tulajdonság — a közöny, szegénység, zsugoriság — bizony nagyon erős véd- és dacsövetséget alkot a művelődés ellen. Azonban...

Azonban vessünk már egyszer véget annak a kedv- és erőlankasztó balhitnek, hogy nálunk a közöny miatt semmiféle irodalmi vagy művészeti és más kultúrmozgalmat nem lehet kezdeni. Mert a vajdasági magyarság is szereti a szépirodalmat, a színházat, a zenét és — a képzőművészetet. — Sajnos, nem olyan nagy mértékben, mint a nyugateurópai országok népei — vagy akár az erdélyi magyarság is, amely sokkal mélyebbre eresztett gyökerű kultúrával rendelkezik, de mégis, érdeklődést tanúsít a magasabb eszmei értékek iránt is. Azonban jegyezzük jól meg, hogy csak a jó irodalmi és művészeti termékek iránt van a közönségben érdeklődés. A dilettáns termékek hidegen hagyják a közönséget és ami még ennél is rosszabb — elriasztják az igazán jó produktumtól.

Lássunk tisztán. A Vajdaság teljesen földművelő vidék, ahol a lakosság között az irástudatlanság még mindig jelentős százalékot

tesz ki. Ennek a lakósnak tehát nem lehet a szemére vetni (vagy legalább is oktalanság ezt tenni), hogy nem rajong a kultúráért. Hiába, még nem érkezett el arra a fejlődési fokra. Mindamellett — mint már említettük — él az érdeklődés a kultúra iránt is. De ezt az érdeklődést érezhetően lenyomta, összezsugorította a dilettáns irodalmi és egyéb kulturális termékeknek az az áradata, amivel kultúrapártolás címén borították el a jóhiszemű közönséget. Tehetségtelenek elpusztíthatatlan szívóssággal löcsölték rá a közönségre silány munkáikat, azzal a fenyegető kiáltással, hogy támogatni kell a kisebbségi kultúrát. Többé-kevésbé sikerült learatniuk a jóhiszeműség természetét, de olyan alapos munkát végeztek, hogy sokáig nem nőtt fű a nyomukban. A közönség becsapottnak érezte magát és lassanként elfordult a kisebbségi kultúrától és csak a külföldről jövő félmjelzett írókat olvasta.

A kisebbségi magyarság igenis szereti a kultúrát, az irodalmat — noha nem nagy mértékben, — de csak a jót, az értékeset. És az olvasók széles rétegei nagyon megválogatják, hogy mit vásárolnak a pénzükért. Igaz, előfordul az is, hogy a száz láncos, magát kultúremlernek valló földbirtokos sajnál 10 dinárt kiadni könyvre, újságra, vagy a jólmenő irodával illetőleg rendelővel bíró ügyvéd, orvos elhárít magától minden kultúrát, ami pénzbe kerül, de az ilyen esetek bosszantó gyakoriságuk ellenére is csak szórványosak.

A műveltség nem is az ilyen viszonylagos jólétben élő emberekben nyugszik, akiknél a testi jólakottság lelki érzéketlenséget és problémátlanlanságot okoz, hanem azokon a szűkös körülmények között élő egyéneken, akiket a nyomorúság, a küszködés szakadatlanul arra üz, hogy magasabbra jussanak, világosabb, emberibb légkörben éljenek. Ezek szeretik is őrzik makacs erővel az irodalmat, akiknek egy jó regény megtisztulást, fölemelkedést és vígasztalást ad. A homályos irodában, a piszkos műhelyekben dolgoznak és a munkaközvetítőben ülnek azok az emberek, akik mohón olvassák a jó könyvet, újságot és töprengenek a felvetett problémákon.

A közöny ellen egy hatásos orvosság van: jót és érdekeset adni. Okosan, kitartással vezetett értékes kultúrmozgalom ma is elterjedhet és visszhangot verhet. Minden akciónak vannak elcsüggesztő mozzanatai is, de ha erősek maradunk és akarásunkban rejtőzik még érték, akkor az erőfeszítés nem lesz hiába. Végleg megtörjük a „bácskai közöny“, amelyet nem a „zsiros fekete föld“ táplál, hanem a lelkiismeretlen dilettantizmus.

Tóth Bagi István

A »Híd« a fiatalok lapja!